

ENTREVISTA

a Josep Maria Jarque

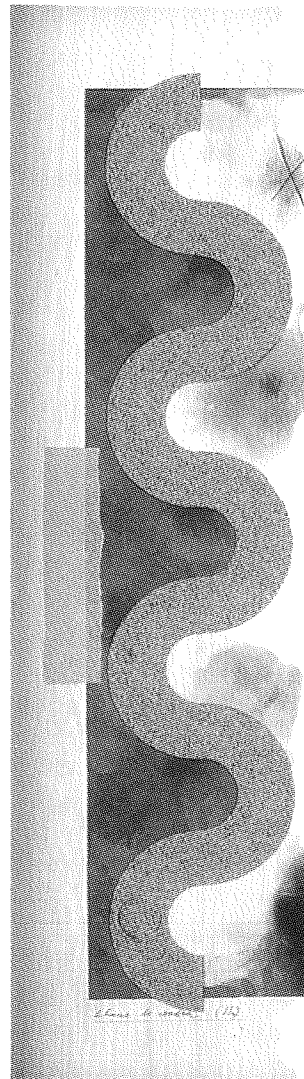
UNA MIRADA HISTÒRICA A LA TRAJECTÒRIA DELS EQUIPS MULTIPROFESSIONALS

Teresa Abril / Remei Grau
Junta de l'ACPEAP

En un monogràfic sobre l'Assessorament Psicopedagògic a Catalunya, no hi podia faltar un repàs històric del procés que va conduir a la creació dels EAP. Volem fer aquest repàs des de la veu i l'experiència d'una persona que, com el Sr. Jarque, el va viure en primera línia. El seu extens currículum és difícil de resumir. Vinculat al món educatiu des dels anys 50, ha treballat incansablement per a la millora de l'atenció a les persones amb discapacitat, primer des de l'escola i posteriorment en els diferents càrrecs que ha ocupat dins de l'Administració. La seva gran dedicació i les seves aportacions innovadores a l'educació d'aquestes persones li ha estat reconeguda amb la concessió de la Creu de Sant Jordi. Des d'aquí, la nostra enhorabona pel guardó.

T. Abril, R. Grau.- Sr. Jarque, vostè va viure el procés de creació dels EAP des dels seus inicis. Gairebé el podríem considerar - si se'ns permet dir-ho així - el nostre "pare". Ens pot explicar com van ser aquests orígens, i quins aspectes destacaria de tot aquests processos?

Josep Ma. Jarque.- Sobre la creació dels EAP, el que voldria que quedés clar és que no van sorgir del no-res, sinó d'una situació concreta, quan es va iniciar un canvi de model en l'atenció a les persones amb disminució. Els anys 50, el model vigent era mèdic, el metge era el patró. A Catalunya teníem els centres del Dr. Moragas, del Dr. Folch...jo mateix, l'any 57, moltes vegades, quan sortia del primer centre on vaig treballar, m'arribava a un d'aquests centres, i entre visita i visita -com els viatjants de farmàcia- els deia "escolti, Dr., què he de fer amb aquest nano?...." Però als anys 70 aquest model va anar canviant. A Terrassa, per primera vegada es va introduir un equip multiprofessional dins del centre d'educació especial "Fatima" -que també va canviar el nom per "Centre de Pedagogia Terapèutica". I qui el portava no era el metge, sinó uns mestres, uns professionals, molts d'ells autodidactes com jo, perquè no hi havia la professió ni hi havia res. Els centres depenien de Governació, no estaven ni dins el sistema educatiu. Es va veure que l'atenció a aquestes persones no havia de ser exclusivament mèdica...sí que hi havien uns aspectes mèdics però precisament els menys importants quant a possibilitats: la Síndrome de Down es té tota la vida, i en canvi hi ha uns aspectes socials, psicològics i pedagògics que necessiten d'uns altres professionals. Per tant, la resposta s'havia de donar des d'un equip multiprofessional. Això coincideix amb l'època en què als països més avançats també es trencava amb el model institucional-assistencial i es passava al model obert, centrat més en l'atenció educativa d'aquestes persones.

T. Abril, R. Grau.- Entre aquests diversos països europeus als quals es refereix, n'hi ha algun o alguns en concret que els servis més que altres de referent, o de model, de cara a l'experiència que volien iniciar?

Josep Ma. Jarque.- En general els països nòrdics: Dinamarca, Noruega, Suècia... Tots ells havien començat a trencar amb els models institucionals anteriors, i això és també el que havíem iniciat a Terrassa. I més tard també a Sant Just Desvern en crear un centre pilot de formació, dels diferents professionals dedicats a l'atenció d'aquests alumnes. També, de forma paral·lela, al Baix Llobregat s'havien començat a crear els Equips Municipals, que anaven en la mateixa línia de donar una atenció global i multidisciplinària. Però ens vam adonar que una experiència com la de Terrassa, de tenir un equip multiprofessional tan complet no es podia estendre, perquè alguns centres eren petits, tampoc la psicologia existia com a carrera...només es feien uns cursos organitzats pel Dr. Siguan en què la Carme Àngel i jo col·laboràvem. Jo donava "psicodiagnòstic del deficient mental", i tractava d'introduir les novetats d'aleshores: les investigacions de Zazzo, Mira Stambak, de Piaget, de Aguriaguerra, de Henri Wallon etc.

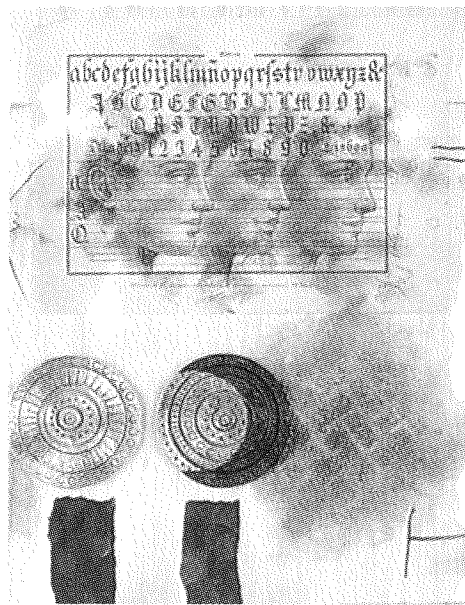
T. Abril, R. Grau.- En aquells moments, això deuria ser el més innovador...

Josep Ma. Jarque.- Efectivament. Per tant vam anar fent això fins que va ocórrer un fet transcendent, que va ser la caiguda de la dictadura. Aleshores, des d'Europa es volia potenciar Espanya i l'oficina de les Nacions Unides a Ginebra va organitzar, l'any 76, un seminari amb representants de les administracions de diferents països europeus, i amb tres ponències que giraven al voltant dels principis de la integració i la normalització. Jo era un dels ponents, i hi anava com a tècnic. L'encàrrec que em van fer (perquè va ser un contracte formal, la primera i última vegada que m'han contractat de les

Nacions Unides!) va ser definir com s'havia de fer l'atenció multidisciplinària. Aquesta ponència va tenir ressò, sobretot en l'Institut Nacional de Educació Especial, i em van cridar per fer el Plan Nacional de Educació Especial, que és on us van concebre els equips, a Espanya, l'any 76-77. i on a part del concepte d'intervenció multidisciplinària, es van introduir els conceptes d'integració, de normalització, de personalització de la resposta, de sectorització dels serveis.... Llavors es van crear experimentalment a Espanya els anomenats "Equips Multiprofessionals". A Catalunya se'n van crear cinc, a través d'un conveni de col·laboració amb entitats que ja havien començat a actuar en aquesta línia. Amb les transferències -l'any 80- Departament d'Ensenyament, assumeix els Equips amb els seus convenis, per tant continuen sent mixtes de l'Administració i dels altres titulars. Aleshores el Departament va publicar la Circular de 4 de setembre del 1982 que estableix els criteris en el camp de l'educació especial, on es parla oficialment per primera vegada dels Equips Multiprofessionals. En aquell moment no es feien encara lleis ni ordres, però els qui treballàvem al Departament -en Climent Giné i jo mateix- teníem clar que no començàvem el curs sense una carta de navegar. Aquesta circular és la carta de navegar, hi ha la declaració de principis i el programa d'actuació, i s'assumeixen els principis d'integració, normalització de serveis, sectorització, prevenció educativa, renovació pedagògica... ja s'hi defineixen els equips com "uns agents de renovació pedagògica" i "inserció escolar". Els equips no naixien com a recurs de "coartada" pels professionals de l'educació per treure's els problemes de sobre, sinó al contrari, havien de ser un recurs de suport, perquè tots i cadascun dels professionals participés en la resposta educativa d'aquestes persones. Això és important.

T. Abril, R. Grau.- Quan s'elabora aquesta Circular, vostè ja està en el Departament... per tant podem dir que va participar en aquesta elaboració?

Josep Ma. Jarque.- No vull pecar d'immodèstia, però puc dir que la vaig redactar jo. Però si va ser publicada el 81 ja durant l'any 79, essent president de la Generalitat Josep Tarradellas, i per tant abans del traspàs de competències, jo ja col·laborava amb el Departament de Cultura i Ensenyament i vàrem crear un grup de treball de cent persones del camp de l'Educació Especial. El resultat d'aquell grup de treball és el que apareix en la Circular. I és on definim clarament què volem que siguin els equips, i quines han de ser les funcions. I després, l'any 82

apareix la LISMI, que diu que l'atenció d'aquestes persones serà multiprofessional., que hi haurà uns Equips d'Intervenció Multidisciplinària.

T. Abril, R. Grau.- O sigui que la LISMI incorpora, o s'inspira, en els mateixos principis teòrics amb els quals es va elaborar la Circular del Departament?

Josep Ma. Jarque.- Encara més perquè ho converteix en normativa en rang de Llei. Tot i que la Circular també era normativa de la Generalitat i això no sé perquè s'oblida. Tampoc és cert que els Equips neixin amb el Decret d'Ordenació de l'Educació Especial de Madrid, perquè aquest Decret és del 85 i és posterior a la Circular, a la LISMI i al Decret 117/84 del Govern de Catalunya, per tant les coses no són així. El propi Departament d'Ensenyament, l'any 93, publica a "Crònica d'Ensenyament" un monogràfic sobre els 10 anys dels EAP. I no és cert: en tot cas feia 10 anys que se'ls havia regulat, a través d'una Ordre, encara que oficialment s'havien de "crear". Però no es pot fer un número monogràfic i saltar-se tota una etapa prèvia. Així doncs, per aclarir les coses, la concepció dels Equips és del 76, al 77-78 ja n'hi ha del propi Institut, i també hi havia els equips municipals que ja funcionaven i que havien fet un gran esforç. Aquesta és la història i això està escrit.

T. Abril, R. Grau.- Ja que parla dels Equips Municipals: quines diferències hi veu, en relació als EAP? Es diu que al principi hi van haver alguns conflictes, perquè en alguns municipis hi confluen els dos Equips i es solapaven en algunes funcions.

Josep Ma. Jarque.- La diferència és que no neixen tan de l'escola sinó de la constatació d'unes necessitats socials, neixen de les entitats administratives més properes a la gent, que són els municipis. Però també entenien que l'atenció que s'ha de donar ha de ser multidisciplinària perquè hi intervenen diferents factors. I els conflictes

van ser més polítics que no pas tècnics. Era un moment de transició, uns representaven una línia més socialista i als altres potser se'ls veia més "oficials". En zones en què hi havia els dos equips, a vegades es confonien, però potser més per qüestions de rivalitats personals... Per això amb l'Ordre del 93 se'ls dóna la possibilitat d'homologació, perquè aquest era l'esperit de la gent que la vam fer i que els polítics van acceptar. Si hi havia uns recursos existents i necessaris, s'oferia la possibilitat d'homologar-se a tots aquells Equips que ho volguessin.

T. Abril, R. Grau.- La gestació d'un servei - i més encara quan hi ha intervingut diferents governs i administracions- és, sens dubte, un procés complex. Recorda haver viscut algun moment especialment conflictiu en tot aquest llarg procés de gestació dels EAP?

Josep Ma. Jarque.- No, precisament. Els conflictes, jo crec que hi són ara, són des de fa pocs anys. En aquells moments no hi havia conflicte per la senzilla raó que no ens consideraven, érem una cosa tant minúscula! érem quatre gats. I la mateixa educació especial... recordo que José Antonio López, que va ser Delegat de Barcelona, i també director de l'Escola de Mestres de Sant Cugat, sempre em deia: "Tu Jarque, al teu hortet", es referia a l'hortet de l'educació especial i jo li deia: "t'equivoques, perquè jo no tinc vocació d'hortet, jo tinc vocació d'estar en el camp". Aleshores no hi havia problemes, al Servei d'Educació Especial, l'entesa era fabulosa, vàrem fer una bona feina amb en Climent Giné, la Teresa Espunyes, el Robert Ruiz... són dels anys que en guardo millor record. Però en aquest "hortet" vam coure grans coses, com la pròpia LOGSE: el Marc Curricular va néixer en el Servei d'Educació Especial. Vàrem demanar la col·laboració d'en Cèsar Coll, i d'altres, com la Pia Vilarubies, en Sarramona, també en Marchesi... vàrem fer un grup de treball i d'aquí va sorgir entre altres coses la publicació del Marc Curricular, que aportava unes bases per a l'escola en general. Algunes d'aquestes persones després van treballar al MEC i van elaborar la LOGSE, però tinc la pretensió de dir que la idea inicial va sortir en aquell despatxet, podríem dir que doncs que va néixer a Catalunya.

T. Abril, R. Grau.- Tot això cal situar-ho també dins d'un context d'efervescència pedagògica. Era un moment de molt entusiasme, es varen fer moltes coses innovadores.

Josep Ma. Jarque.- I tant. Una altra etapa important és quan es presenta a l'abril del 85 i s'aprova, el "Llibre blanc", on s'estableix un pla biquadriennal, d'acord amb el que disposava el decret 117/84, on es fa un estudi

de les necessitats, es fa la proposta de creació de nous EAP, de professors d'educació especial, de formació..., i en el 92/93 s'havia acomplert. Tot el que s'havia previst quantitativament (Equips, professors...) hi és i amb escreix. Però per a mi, aquí és on comencen les dificultats. A partir del 85 els altres Departaments comencen a descobrir el Mediterrani i -típic de casa nostra- cadascú fa la seva gabieta. És l'època del "això és meu i això és teu" entre les administracions. Recordo llargues discussions amb Benestar Social, sobre si jo m'encarrego dels de 3 a 5 anys ...Jo els deia que no me n'encarregava de cap, que estava al servei de tots, jo havia de respondre a les necessitats educatives d'aquests ciutadans que, mentre estan a ensenyament també tenen necessitats socials i sanitàries...Aleshores es van crear els CAD, els CDIAP, els EAIA, els CSMIJ.. cadascú va crear els seus equips multiprofessionals que tots atenen els mateixos.

T. Abril, R. Grau.- Bé, diguem que molts atenen a un ...

Josep Ma. Jarque.- Si, molts atenen a un i sobretot tots deriven a tots. I les persones van com una pilota d'un lloc a un altre i no amb uns criteris unívocs i inequívocs, sinó que cadascú hi diu la seva. Havíem arribat a categoritzar a la gent en "síndrome de..", "quocients tant o quocients quant" i a fer caixonets, ara ha arribat una nova categorització que és la de "derivat", qui és aquest nen? És un "derivat". Va passant de l'EAP al CAD, del CAD al pediatre, del pediatre al CSMIJ... i tothom se'l mira i ningú el veu, o tothom el veu i ningú el mira. Per a mi aquest és el gran problema. I precisament per aquest motiu, l'any 90 vàrem proposar i es va acceptar la creació d'una comissió interdepartamental que hauria de coordinar l'actuació de les actuacions de tots aquests Equips. Aquesta comissió és la CTIC creada per Decret del Govern de Catalunya.

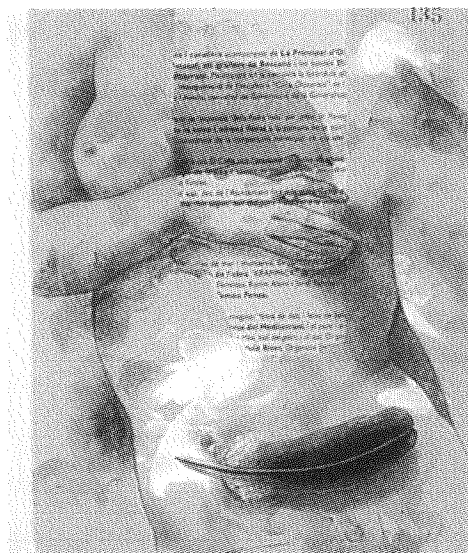
T. Abril, R. Grau.- Quina seria la funció de les CTIC? sovint se'ls retreu una actuació bastant burocràtica i jerarquitzada, més que no pas una coordinació efectiva, per tractar casos concrets. És així? Creu que això ha funcionat, realment?

Josep Ma. Jarque.- Bé, amb la velocitat que caracteritza l'Administració i les frenades d'algunes persones a qui molesta que els toquis el seu terreny, fa que sigui un procés lent. Potser és cert que hi ha hagut uns anys d'aturada, però ara es tornen a relançar i n'hi ha que funcionen. També depèn dels propis equips. La idea és que actuïn en cada localitat o sector com comissions interdepartamentals per a l'atenció a les persones disminuïdes,

que es reuneixen i decideixen quins recursos calen en cada cas. Respon a la idea inicial de l'any 77 d'una intervenció interdisciplinària, on cadascú té les seves funcions, però que en determinat moment de la vida d'una persona un o altre té més incidència. Això ha d'estar relacionat amb les escoles i amb les famílies i s'ha de fer amb un Programa Educatiu Personalitzat, que dóna importància a la concepció educativa, no sols en l'aspecte d'escolarització sinó en tots els recursos que necessita la persona i que engloba totes les seves necessitats. O sigui, els diferents agents que intervenen sobre cada cas defineixen quin pla educatiu necessita aquest subjecte i quins recursos concrets. Sobre això s'actua, i es revisa cada any. Cadascú des del seu sector és responsable de les ajudes que corresponguin al Departament al qual pertany. Aleshores tu que estàs a Ensenyament, saps que l'última pregunta que et faràs serà: tot això que necessita, en quin tipus d'escola ho pot tenir? ...Jo no estic en contra dels centres d'EE, ni a favor de la integració, perquè si. Cada subjecte ha d'estar allà on rebi la millor atenció i això no ho puc discernir d'entrada, hem d'analitzar que necessita i en cada circumstància concreta decidir que és el millor, i evidentment, fent participar a la família en tot aquest procés.

T. Abril, R. Grau.- D'alguna forma, aquesta és la idea del treball en xarxa que funciona en alguns sectors, però potser no es centra tant en els nens amb n.e.e, sinó en problemàtiques socio-familiars, o malalties mentals... sembla que els nens i nenes amb n.e.e estan ja força atesos pels EAP i des de la pròpia escola... Això ens porta a parlar de la integració. S'ha fet algun estudi o alguna valoració - sectorial, global...- de la integració des que es va iniciar?

Josep Ma. Jarque.- Es va fer un estudi en la comarca pilot del Garraf. I a nivell global... no s'ha fet perquè no n'hi ha, en tot cas

s'hauria de valorar l'exclusió, perquè hi ha una exclusió claríssima a les nostres escoles. A l'any 93 hi havia un 67% de nens integrats, des d'aleshores la xifra ha anat baixant. I amb tot això s'està desvirtuant la funció dels EAP. Pel que m'arriba, actualment se us utilitza burocràticament com a agents d'exclusió i de selecció, per donar la cara en decisions que tendeixen a l'exclusió, a l'alliberament de problemes als professionals. Molt em temo que l'esperit inicial dels EAP, de ser agents de la renovació pedagògica, de la integració, de l'escola de la diversitat, de retornar al professional de l'educació el seu paper, tot això s'ha desvirtuat. L'informe Warnock defineix una sèrie de passos abans que un nen arribi a l'EAP. S'especifica què ha de fer el tutor, el claustre... no com aquí que ràpidament es passa a l'EAP i es deriva al primer que ve. Per això cal analitzar com estan funcionant les escoles, els equips, el sistema, com funciona el Departament d'Ensenyament. Perquè això canvia des del 93. Hi va haver un gir polític i, sense canviar de partit, va canviar el Departament d'Ensenyament. De fet us estan convertint en agents, no de renovació pedagògica sinó en agents per salvar la cara a l'Administració. Perquè la cara la doneu vosaltres, els tècnics: "l'EAP me l'ha enviat aquí o allà" i els pares van com d'Herodes a Pilat. Si els EAP com a col·lectiu assumiu això i no reaccioneu, esteu condemnats a la burocratització.

T. Abril, R. Grau.- Aquest és, justament, el sentiment general que tenim en aquests moments. Se'ns omple de requeriments burocràtics, de control, informes de tot tipus -fins i tot de caràcter social- allunyats de l'assessorament psicopedagògic tal com l'entendem.

Josep Ma. Jarque.- Per això us deia que els problemes apareixen ara. L'augment d'equips no ha anat acompanyat del procés seguit en els seus inicis, en què ens reuníem cada any amb cada equip. Cada un tenia la seva "escoleta", discutíem a nivell professional, però des de l'Administració es mantenia una ideologia i filosofia clara. Quina és ara la filosofia...? Ho he dit també a la consellera, no és cap secret. Ara bé, jo em pregunto davant d'això, els 400 "eapers", que feu?

T. Abril, R. Grau.- Ens queixem... però hi ha poca escolta des de dalt. Aquest contacte que hi havia als inicis entre el Departament i els EAP, ara no existeix.

Josep Ma. Jarque.- Doncs en lloc de queixar-vos passeu als actes. Si no feu aquesta discussió i aquesta reflexió, els EAP sereu cada cop més utilitzats per a tot i més buròcrates, i jo com a "pare" he de dir que no és això, que el que està escrit des de l'any

81 segueix essent vigent. Els EAP varen ser creats per ser agents de renovació pedagògica i per atendre els alumnes amb handicap i aquests haurien de continuar sent el nucli, la diana.

T. Abril, R. Grau.- També tenim assignades altres funcions, i els centres tenen una diversitat més amplia:

Els alumnes amb n.e.e., és a dir amb discapacitat, són un nombre reduït, i de vegades potser són els qui menys problemes els plantegen. Però es troben també amb alumnes d'altres països, altres amb greus problemes familiars, de relació, nens que no aprenen per diversos motius... I l'escola ens té allà cada setmana -a diferència d'altres serveis, que només hi van puntualment- per tant ens demana assessorament i recursos per resoldre situacions molt diverses.

Josep Ma. Jarque.- Perquè també el concepte de n.e.e s'ha pervertit. Sartre deia: "els cristians us estimeu a tothom i com que estimeu a tothom no estimeu a ningú", doncs bé si les necessitats educatives especials és tothom, doncs no estimarem a ningú. Si un alumne amb discapacitats no planteja problemes, demaneu el programa educatiu d'aquest nen. I segur que no el té, però com que no dona problemes, no passa res. Però parlant d'aquest alumne se n'arregliarien d'altres, perquè els canvis que es plantegen per les necessitats concretes d'un alumne amb un handicap repercuteixen en la resta del grup. I això és renovació pedagògica, perquè actuant bé en la diana, l'ona expansiva arriba a tot arreu.

T. Abril, R. Grau.- Hi ha una frase que sentim a dir sovint: és aquella de "si els EAP no existissin, se'ls hauria de crear". Si vostè els hagués de crear ara -en la realitat social i educativa actual- com els repensaria? hi introduiria canvis?

Josep Ma. Jarque.- Per a mi els EAP sou indispensables però jo els retornaria a la seva identitat inicial, que era la d'actuar com a agents de renovació pedagògica dins de l'escola i ajudar a retornar la responsabilitat al professional de l'educació. I tot això actualitzant-ho al moment present, i actuant en coordinació amb altres Departaments, amb altres Equips que abans no hi eren, però ara hi són, per arribar a uns plans concrets, per parlar de les necessitats de cada cas i fer-ne una valoració periòdica. Si els EAP ho assumiu tot: immigrants, alumnes amb problemàtica social, de conducta... la vostra acció anirà cap a fora i no cap al sistema. És una perversió de l'origen. El problema de la immigració és tot el sistema que ha de donar-hi resposta, i els conflictes socials no són un problema de l'EAP, per això ja hi ha els serveis socials, els EAIA....

Jo vaig desfer el Servei d'Educació Especial i ara s'ha tornat a crear. Em sembla un error, perquè tornen a anar a parar a aquest Servei uns problemes que són de totes les Direccions Generals, és un problema de tots. Caldria que hi hagués un moviment de rebuig de tot això, pel bé de l'escola, del sistema escolar en general.

T. Abril, R. Grau.- Parlant del sistema escolar, no podem passar per alt l'actual situació: tot el que s'està coent al voltant de la LOGSE, la ESO, la Llei de Qualitat... ens agradaria conèixer la seva opinió sobre tot plegat.

Josep Ma. Jarque.- Doncs que la cosa està molt negra, perquè la Llei de Qualitat és una llei perfecta, és un guant de seda blanca que encaixarà perfecta en la mà dreta i amagarà totes aquestes coses que diem, perquè les convertirà en Llei. És a dir, que els EAP funcionen com buròcrates tindrà la benedició de la llei. Sereu els qui haureu de predeterminar, com més aviat millor - als 12 anys i si poden us ho faran dir als 8- si aquest nen serveix o no serveix per a estudiar, com es deia amb la Llei Moyano. Tornarem a la prehistòria i sereu els "tècnics" que determinareu això. I serà un guant de seda, perquè empararà aquestes escoles que seleccionen. Podran triar els alumnes i si no en volen algun ho podran fer legalment. I la mà esquerra, que serà l'escola pública, quedarà sense cap mena protecció. Serà l'escola dels que encara volem fer coses, però les haurem de fer a patacades... com durant el franquisme, que quan venia l'inspector posàvem en Franco i parlàvem en castellà, els nens ja ho sabien i així anàvem fent. Tornarem a la clandestinitat dels rebels, però aquests seran pocs. Perquè quan dic que aquesta llei és perfecta és, perquè són massa els que ja els hi va bé i són els que manen.

T. Abril, R. Grau.- El pronòstic preocupa... I no oblidem que en aquesta involució també hi ha contribuït el descontentament d'un ampli sector de professorat de secundària.

Josep Ma. Jarque.- Perquè s'hauria d'haver dit a aquest professorat de llatí que vagi a batxillerat o la Universitat, perquè aquí el que necessitem són pedagogs. O sinó s'haurien d'haver adaptat al dret que tenen aquests ciutadans a l'educació i per tant s'ha d'adaptar a ells i no a l'inrevés. Un altre aspecte a considerar és, perquè la LOGSE només s'ha aplicat en els centres públics i no en els concertats. Si als concertats els deixes fer el que els sembla, i els públics ho han d'assumir tot, aleshores fracassa i no és perquè sigui dolenta, encara que tingui coses a reformar, però la que es pretén fer ara és perfecta no hi ha res a reformar...

T. Abril, R. Grau.- Tot sentint-lo, ens adonem que, malgrat estar jubilat, segueix molt vinculat al món educatiu. Podríem definir-lo com un "jubilat actiu"? a què és dedica, actualment?

Josep Ma. Jarque.- No me'n puc desvincular, és un defecte. Jo em vaig jubilar per "imperatiu legal" perquè era contractat laboral, no he volgut mai ser funcionari i per tant no podia continuar. Ara escric, faig poesia, tradueixo llibres, dono algunes classes, conferències, em fan consultes sobre temes: col·laboro amb el Pla Director d'Educació Especial, que jo li canviaria el títol, perquè no existeix l'educació especial. També segueixo col·laborant amb la CTIC central. Cal no llençar la tovallola Això del Pla Director jo ja ho havia proposat al maig del 94, però es va quedar en un calaix i ara l'actual consellera ho ha reprès, però fixeu-vos: des del 94 al 2002! així es va perdent el temps i es malbaraten els recursos.

Sr. Jarque, la seva aportació ha estat de gran interès, pel valor que té la memòria històrica en els fets i la vida de les persones i de

les col·lectivitats. Li agraïm l'oportunitat que ens ha brindat de compartir amb vostè les seves vivències i reflexions personals.

